

Constitutio iuris primæ
civilis et feudalis.

1739.

Securis et est max
incorporata in
spatiis hinc inde

1711
1712
1713
1714
1715
1716
1717
1718
1719
1720

1 Reich

763.

D. GEORGII ANDREAE
 IOACHIMI
 CONNEXIO
 IVRIS PRIVATI
 CIVILIS
 ET
 FEVDALIS

IN
 VSVM AUDITORII
 CONCINNATA

Ha
 3368

EDITIO SECVNDA AVCTIOR.

LIPSIÆ
 APVD IO. CHRISTIANVM LANGENHEMIVM
 MDCCXXXIX.

1. Reik

D. GEORGIUS
COMITIS
FABRIS
CIVILIS
REDACTUS

1727
D. GEORGIUS
COMITIS
FABRIS
CIVILIS
REDACTUS

LECTOR BENEVOLE

Quantum concinnus ordo ad litterarum studia conferat, probe norunt, qui eius beneficio, citiores pariter ac faciliores in iisdem fecere progressus. Bonus ordo sane, si ab aliis eruditionis partibus discesseris, se maxime commendabilem in Iuris disciplina reddit, ubi de iis, quae in immenso, diffuso, et fere dixeram, confuso Digestorum opere passim continentur, succinctior et disposita magis comparanda est notitia. Id ipsum iam ante aliquot annos, facile a me impetrare potuit, ut quam publice exhibeo Iuris civilis connexionem, in gratiam eorum, qui priuatissimae meae se commiserant institutioni, ~~concinnatam, eoque viam ipsis sternerem,~~ praecisis quibuscunque anfractuosis circuitionibus, ad prima Legum cunabula, inoffenso pede adeundi. Laborem a me non inanem susceptum esse, postea cum voluptate cognoui. Quum itaque non defuerint, qui ut eam euulgarem vehementius efflagitarent, non potui diutius illorum petitis reluctari, potius ipsam reuisam, ubi opus fuit, correctam, typisque expressam bona mente offero. Methodum hanc, licet haud sufficientissimam, non tamen plane inutilem esse, certissime persuasum habeo,

beo, et multiplici edoctus sum experientia, infer-
uire posse hanc, quam nunc publici iuris facio, con-
nexionem, illis, qui Themidos sacris initiati sunt,
ad addiscendum eo commodius prima iuris elemen-
ta, ad imprimendum ea firmitus memoriae, dum
breuitatem propter legere eam crebrius atque
relegere possunt, ad succurrendum denique iudi-
cio, eo quod, qua ratione materiae iuris principes
se inuicem excipiant, vno quasi obtutu, perspicere
valent. Inseruiet etiam spero, hic labor proue-
ctioribus in Iuris arte, vt praeunte hac sciagra-
phia, prolixiorum et solidiorum suae scientiae
copiam, ordinatius iterum in memoria colligere,
atque in profectuum, quibus se sistere necesse ha-
bent, tentaminibus, eo promptius subministrare
queant. Hac itaque instituti ratione sufficienter
reddita, abunde patebit Lectori, cum discipulis
tantum hac in opella mihi esse rem, non docentibus,
quibus alia methodo iuris principia exponere fa-
cile est et volupe. Si Deus vitam et vires concesserit,
quam proxime alio libello, cultiori forte Minerua
elaborato, quemadmodum potissimae iuris veritates,
ex solidis suis principiis, alio plane, quam hic factum
est, ordine, deduci atque explanari possint, sum
ostensurus. Interea L. B. hoc Catone contentus
vale, mihi que faue. Scrib. Lips. d. II. Septembr.
MDCCXXXII. IVRIS

Tit. II. Lib. I.

IVRISPRVDENTIA 1) est diuinarum atque humanarum rerum - *I. d. n. Regaly*
notitia, iusti atque iniusti scientia. I. est Habitus mentis *haec est definitio Iuridica*
practicus leges a superiore latus dextre interpretandi, et actionibus sub-
ditorum conuenienter applicandi.

absoluitur duabus partibus.

THEORETICA quae proponit FINEM et MEDIA ad finem ducentia.

PRACTICA quae docet applicationem mediorum, i. e. modum ius suum
persequendi in iudicio, dicitur alias Iudicium it. processus.

FINEM absoluit Interpretatio iuris et Iustitia indeque resultans salus
hominum.

INTERPRETATIO est Explicatio voluntatis LLatoris, - *l. 17. ff. d. R. J.*
suscipitur vel a

Principe, voluntate vel *expressa* et dicitur *authentica*, vel *tacita*, per
consuetudinem approbatam a principe, et *usualis* dicitur.

ICto, quae est *declaratiua*, *extenua*, *restrichua*.

IVSTITIA est constans et perpetua voluntas ius suum cuique tri- *Defin. Regaly*
buendi it. est Conformatio actionum nostrarum cum lege, *de fin. l. 1. d. 7*
diuiditur in

UNIVERSALEM quae est Conformatio actionum cum lege vni-
uersali, *scz. divina*.

PARTICVLAREM, est Conformatio actionum cum lege particu-
lari, haec est vel *scz. humana*.

DISTRIBVTIVA quae respectum facit ad qualitates personae,
et obtinet in Muneribus, Oneribus, Honoribus.

COMMVTATIVA, vbi nullus respectus ad qualitates personae
habetur, vt in Contractibus.

In delictis spectatur, vtrum poena lege determinata, an vero iudicis
arbitrio relicta inueniatur, et non opus est, vt fingamus iu-
stitiam vindicatiuam.

A 3

MEDIA

1) Lib. I. tit. I. ff. d. J. et J. et tit. I. Inst. d. J. J.

PATRIA POTESTAS 7) est Ius patri competens, consilens in administratione bonorum liberorum, et acquisitione ex illis. acquiritur iustis Nuptiis, Legitimatione, Adoptione.

NUPTIAS praecedunt **SPONSALIA**, 8) quae sunt Mentio et promissio futurarum nuptiarum, diuiduntur in

Sponsalia *publica* et *clandestina* nec non in ea, quae fiunt de praesenti,
de futuro vel sub die vel sub conditione celebrata.

Sponsalia tolluntur *morte* et *repudio*, quod est renunciatio futuri matrimonii inter sponsum et sponsam *ex iusta causa*, auctoritate consistorii facta.

NUPTIAE 9) sunt viri et mulieris coniunctio, indiuiduam vitae consuetudinem continens, ad propagationem generis humani et mutuum adiutorium.

constituuntur praemissa triplici denunciatione e suggestu, per consensum coram parochio declaratum.

personae matrimonium ineuntes habere necesse est, declarationem voluntatis, sint diuersi sexus et habiles ad procreandum, tandem, ne in gradu prohibito consanguinitatis vel affinitatis concurrant, requiritur.

CONSANGVINITAS est series personarum ab eodem stipite

propinquo, per *carnalem* propagationem descendentium. diuiditur in Agnationem et Cognationem discernitur per

GRADVS qui cognoscuntur numeratione canonica vel ciuili.

LINEAS quae est descendens, ascendens, collateralis, aequalis vel inaequalis.

Parentalis respectus dicitur, quoties altera persona communi stipiti immediate subest, et altera ab eodem remotior est.

AFFINITAS est Coniunctio vnus coniugis cum alterius coniugis consanguineo vel affine per concubitum contracta.

Nota. In Consanguinitatis linea recta prohibetur matrimonium in infinitum, in linea Collaterali iure diuino in primo gradu et ob parentalem respectum, iure Saxonico vsque ad tertium gradum lineae inaequalis inclusiuè.

Ad affinitatis prohibitionem etiam referri meretur prohibitio inter me et eam, quam mea vxor post diuortium procreauit, nec non inter filium et sponsam patris.

Matri-

7) L. 1. tit. 9. Inst. d. patr. potest. 8) Lib. 23. tit. 1. ff. de Sponsal. 9) Lib. 1. tit. 10. Inst. et L. 23. tit. 2. ff. d. Nupt. et L. 25. c. 7. d. Concubin.

Matrimonii EFFECTVS sunt mutuus amor et auxilium.

MARITVS vxorem alit et aegrotam curat,
liberos in matrimonio natos pro suis agnoscit, alit; conceditur
ei Iure Saxonico Vfusfructus ratione BONORVM VXORIS,
quae diuiduntur in

DOTALIA 10) sunt quasi patrimonium, marito ad ferenda onera
matrimonii expresse collatum.

dos diuiditur in Constitutam et Promissam, Numeratam et Cautam,
Voluntariam et Neccessariam, Profectitiam et Aduentitiam.

PARAPHERNALIA. // RECEPITIA.

hoc loco explicari potest DONATIO propter NUPTIAS, quae est *Gegen Vermählung.*

Cautio a marito vxori in securitatem dotis facta,

DOTALITIVM f. vsusfructus vxori a marito, aliove, cui hoc
incumbit, in feudo plerumque constitutus, vt eodem vidua
facta fruatur ad dies vitae in remunerationem dotis.

MORGENGABA est donatio a marito nouae vxori facta in com-
pensationem delibatae virginittatis,

MVNVS NUPTIALE nouiter nuptis quod ab amicis offertur.

de his bonis disponi solet in FACTIS DOTALIBVS, quae sunt:

Conuentiones de acquisitione, restitutione, fructu, periculo *ses. case. sortuito.*
alisque circum stantis, circa dotem et negotia affi-
nia.

Celebrantur vel per modum *contractus*, vel *ultima voluntatis*,

dotem ex iuris necessitate constituit pater,

immobilia dotalia maritus alienare nequit,

donationes inter virum et vxorem regulariter non valent.

VXOR obsequium marito praestare debet,

potest modice castigari,

transit in familiam mariti, eius nomen dignitatem et forum as-
sumit.

SOLVITVR MATRIMONIUM

Morte,

Diuortio, 11) quod est vinculi matrimonialis dissolutio, inter
coniuges adhuc viuentes, ex iusta causa vt adulterio et malitiosa
desertione, autoritate consistorii facta.

ab hoc differt Separatio a thoro et mensa, quae est suspensio matri-
monii, autoritate consistorii facta, saluo matrimonii vinculo.

B

Solutio

10) Lib. 23. tit. 3. 4. 5. ff. Lib. 24. tit. 1. 3. Lib. 25. ff. tot. et L. 37. tit. 7. ff. de
Collat. dot. 11) Lib. 24. tit. 2. ff. d. diuort. et repud.

Soluto matrimonio *morte mariti*, dos reuertitur ad vxorem,
morte uxoris, dos profectitia reuertitur ad patrem iure civili, sed
 iure Saxonico dotem in mobilibus consistentem lucratur mar-
 ritus post consensionem thori, in immobilibus consistens le-
 gitimis mulieris heredibus acquiritur, qui marito ratione impen-
 sarum in dotem factarum satisfaciunt.

LEGITIMATIO 12) est Actus, quo liberi illegitimi consentien-
 tes fiunt legitimi,

fit vel per subsequens matrimonium, vel rescriptum principis, vel per
 oblationem curiae.

ADOPTIO 13) est actus, quo quis in locum filii vel nepotis consen-
 tiens assumitur, et est vel

ARROGATIO, qua homo sui iuris rescripto principis adoptatur,

ADOPTIO IN SPECIE, qua filius familias auctoritate magistratus
 adoptatur, haec est

plena, quae ab ascendente fit, et operatur patriam potestatem,
minus plena fit ab extraneo, non operatur patriam potestatem,
 sed tantum adoptiuo tribuit successionem,

adoptio fit vtriusque consensu, et in arrogatione arrogantis et ar-
 rogandi expressus requiritur, &

adoptare non possunt, qui adoptandum non praecedunt 18. an-
 nis, et foeminae ad effectum acquirendi potestatem, +
 arrogatio impuberum fit cum cognitione et cautione de bonis
 restituendis.

ab adoptione differt **VNIO PROLIUM**, quae est conventio pa-
 rentum de liberis diuersorum matrimoniorum ratione suc-
 cessionis parentum vniendis

Effectus patriae potestatis consistit in *acquisitione* per bona liberorum
 pro diuersitate.

vita et pecis Iure Rom.

PECVLII 14) quod est quasi patrimonium, quod liberi separatum
 habent a bonis paternis.

diuiditur in

Castrense, quod filius familias intuitu militiae acquirit.

Quasi castrense, quod filius familias intuitu studiorum liberalium, vel of-
 ficiorum publicorum acquiritur,

Profectitium, quod ex rebus patris vel eius intuitu, citra militiae cau-
 sam obuenit,

Aduen-

12) L. 1. t. 6. ff. de his qui sui vel alien. iur. sunt. 13) L. 1. t. 11. Inst. et
 L. 1. tit. 7. ff. d. Adopt. et Emancipat. 14) L. 15. t. 1. ff. d. pecul. cum
 tit. 2. seqq. et L. 49. tit. 17. ff. d. castrenf. pecul.

Aduentitium regulare, quod filiusfamilias aliunde acquirit, et in quo patri vsusfructus competit,

irregulare, in quo filius proprietatem et vsusfructum habet.

vltierius ad effectus patriae potestatis pertinet,

quod pater et filius habeantur pro vna persona, pater liberis testamento tutorem det, liberi non possint condere testamentum.

SOLVITVR PATRIA POTESTAS 15)

Morte, Capitis deminutione, Maxima, Media, Minima.

Dignitate summa patriciatus. *Hebet mter dath.*

+ Emancipatione,

Anastasiana, quae fit mediante rescripto Principis,

Iustiniana, quae fit autoritate magistratus,

Conuetudinaria, quae fit per matrimonium filiae, per separatam oeconomiam filii vel filiae maiorennis.

Nunc ad personas, quae **SVI IVRIS** quidem, adhuc tamen sub tutela et cura sunt, pupillos et minores.

TUTEA 16) est vis ac potestas in capite libero ad tuendum eum qui propter aetatem se defendere nequit. s. est autoritas a magistratu confirmata ~~confidens~~ in tuitione personae, quae propter aetatis imbecillitatem se defendere nequit.

diuiditur in 1) Conuentionalem, 2) Testamentariam,

3) Legitimam { ordinariam, masculorum
 { extraordinariam, matris et auiae

4) Datuam.

Tutor habere debet declarationem voluntatis, dispositionem bonorum, sit masculus regulariter, et membrum ciuitatis.

Mater et auia ad tutelam admissa, secundis nuptiis et priuilegiis mulierum renunciare debet. *v. g. Scto Pellegano, Auth: P. qua. Mut., Excep. Ign. Paris.*

Tutoris officium praecedat satisfatio et decretum iudicis, consistit intuitu personae in educatione et defensione illius, intuitu bonorum in administratione illorum, inuentarii confectione et rationum redditione, singulis annis quae requiritur. bona immobilia non nisi cum decreto iudicis alienantur.

Salarium regulariter, Tutor non percipitur.

B₂

CVRA-

15) L. I. t. II. Inst. quibus mod. patt. pot. solu.

16) Lib. I. t. 13. Inst. vsque 26. de tutelis et Lib. 26, et 27. ff. tot.

CVRATELA 17) est vis ac potestas administrandi bona eorum, qui vel propter aetatem, vel ob animi corporisue vitium, aut propter absentiam, ea administrare nequeunt,

hinc est vel

Cura minorennium, prodigorum, furiosorum, mente captorum, fur-
dorum, mutorum, aegrotorum, absentium.

Cura foeminae sexus $\left\{ \begin{array}{l} \text{maritalis} \\ \text{iudicialis} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{generalis.} \\ \text{specialis.} \end{array} \right.$

Circa curatoris officium eadem repetenda, quae dicta sunt de tutoris officio.

TUTELA ET CVRA FINITVR

Morte $\left\{ \begin{array}{l} \text{tutoris,} \\ \text{pupilli,} \end{array} \right.$ Aetate, intuitu $\left\{ \begin{array}{l} \text{tutelae, 12. 14. annorum,} \\ \text{curatelae, 21. annorum,} \end{array} \right.$

Capitis deminutione tutoris maxima et media, et pupilli maxima media et minima, Excusatione et suspecti postulatione, testamentaria etiam finitur existente die vel conditione.

damnum solo culpa lata aut levi datum observandum.

EX TUTELA fluit actio tutelae, directa et contraria.

directa datur pupillo aduersus tutorem ad rationes reddendas, contraria datur tutori aduersus pupillum ad indemnitate praestandam,

utraque applicata ad curam dicitur **VUTILIS**, qui ex re ob pupilli aliquid ab actio de rationibus distractis, aduersus tutorem, ad duplum rei ablatae restituendum datur. *restit.*

tutores honorarios, qui suspectum tutorem non accusarunt.

actio subsidiaria contra magistratum, qui aut nullum aut minus idoneum constituit tutorem datur.

ACTIONES EX IVRE PERSONARVM fluentes dicuntur.

PRAEIVDICIALES, quae sunt affirmatoriae et negatoriae,

directae, vbi quaeritur, an aliquis liber, seruus, filiusfamilias an paterfamilias sit.

vtilis, quae ob paritatem rationis applicatur ad statum conjugalem vel ius agnationis.

IVS

17) tit. 23. L. I. J. d. Curat. Lib. 27. t. 10. ff. d. Curat.

IUS RERVM est facultas hominibus intuitu rerum competens,
 diuiditur in

Div. f. ca. Iure Canonico **IUS IN RE** ET **IUS AD REM** *vel in Rem, vel in Personam h. s. fluunt ex Iure Civil*

Res sunt in rerum natura existentes, actu, Ipe, vel de futuro,
 in rerum natura non existentes,
 in commercio 1) vel extra commercium, vt sacrae, sanctae, re-
 ligiosae, communes, reipublicae, vniuersitatis,
 Corporales vel Incorporales, vt Seruitutes, Actiones, Iura.
 Mobiles vel Immobiles, natura et iuris intellectu tales.

*salua sua subiecta,
 actura et iure trans. Ipe
 opunt de loco in locum
 in obitu a o possunt, v.*

Particulares, Vniuersales } facti, vt grex, bibliotheca,
 iuris, vt pexulium hereditas.

*h. s. h. s. in
 in p. h. s. h. s. h. s.
 h. s. h. s. h. s.*

IUS IN RE est Ius quod mihi rem eiusque possessorem de iudicium
 reddit, et producit actiones reales.

agnoscit 5. Species: **DOMINIUM, HEREDITATEM, SERVITV-
 TEM, PIGNVS, POSSESSIONEM.**

DOMINIUM 2) est Ius de rei corporalis proprietate disponendi eam-
 que vindicandi, nisi lex, conuentio vel testatoris voluntas
 obstat.

*i. e. trans. heres, donare
 contrahere*

est vel reuocabile vel irreuocabile

plenum vel minus plenum } vtile
 ciuile vel naturale } directum

Causa domini est vel remotior vel proxima

Illu **TITVLVS** dicitur ad transferendum dominium habilis, qua-
 lis est emtio, permutatio, solutio, donatio, et operatur ius
 ad rem, non dominium.

Haec vocatur **MODVS** acquirendi, et operatur ius in re.
 modi acquirendi dominium sunt vel

NATVRALES Occupatio, Accessio, Traditio,

CIVILES } Vniuersales, Hereditas, Bonorum possessio,
 } Particulares, Vtiucapio, Donatio, Legatum, Fidei-
 commissum,

OCCVPATIO est Apprehensio rei, quae actu nullius est, animo do-
 minii facta,

Species eius sunt: Venatio, Captiuitas, Inuentio.

ACCESSIO est modus acquirendi id, quod rei nostrae principali acce-
 dit, per adiudicationem legis aut iudicis.

B 3

con-

1) Lib. 2. t. 1. Inst. d. rer. diuis. et Lib. 1. tit. 8. ff. d. rer. diuis.

2) Lib. 2. t. 1. Inst. d. rer. diu. et acqu. dom. Lib. 4. t. 1. ff. d. acqu. rer. dom.

*Venatio proponit animalia vera. i. e. in liberate naturali relicta, quibus opponuntur
 animalia mansueta, et mansuefacta. horum oblat dicitur, furtum?
 Captiuitas dicitur quos, occupatio bellica, per eam acquiruntur res hortium derelictae, et quidem
 regulariter non pertinent ad milites. sed ad principem eius auspicio bellum geritur,
 interdum tamen militibus aliquid ex gratia de rebus mobilibus relinquuntur.
 Circa thesaurum notandum est, si inuentus fuerit in solo proprio vel alieno h. s. artibus
 magis seve tidis. in casu 1) acquiruntur domino in casu 2) de medium est in venia
 re, de medium domini modo non adhibita sunt artes magicae, alias ficticiae.*

LEGATVM relinquitur ab eo, qui testamentum condere potest. imponitur omni honorato, et acquiritur ab iis qui testamenti factionem passivam habent

versatur circa **FACTVM**, quod possibile et honestum esse debet, circa **RES** in rerum natura et in commercio existentes, circa res testatoris, heredis, imo certo respectu legatarii proprias, huc referri potest legatum debiti et dotis vxoris, circa res tertii, quas heres redimere et praestare vel aestimationem solvere debet.

circa res determinatas in specie vel in genere relictas, vbi legatarii electio est, ita tamen, vt optimum eligere non possit, nisi **OPTIO** expresse legata fuerit,

circa res corporales et incorporales, mobiles et immobiles.

LEGATI dies **CEDIT** 6) i. e. incipit deberi, a morte testatoris, aut in legato annuo singulis annis, **conditionaliter** existente conditione, ususfructus ab adita hereditate cedit, **VENIT** dies, cum illud peti potest.

fid. in legatis puris quo pertinent legatum sub modo, sub die certo, item sub die in certo quanto.

LEGATVM effectu destituitur,

Si ab initio nullum est, e. g. si voluntas ultima est dubia, incerta ratione rei legatae, non seria, captatoria,

quae cum pertinet legatum sub die in certo an.

Si ex postfacto infirmatur **FACTO TESTATORIS**

renouatione testamenti et codicillorum, quae fit *verbis* coram 5. testibus, *factis*, inductione, concellatione, alienatione, exactione nominis, ademptione et translatione, 7) si mutatur persona honorata, onerata, res legata, modus legendi,

FACTO LEGATARI

Ex capite de his quae vt indignis, etc. propter inimicitias capitales, propter repudiationem legatarii,

EX DISPOSITIONE LEGIS

Si res perueniat in eum statum, a quo non potuit incipere, si legatarius rem titulo lucratio iam adquisierit, hereditate aere alieno exhausta, per legem **FALCIDIAM**, 8)

INTVITV REI, eius interitu totali.

Ex Legato datur actio ex testamento, Rei vindicatio, Actio Hypothecaria, **FIDEICOMMISSVM PARTICVLARE** est donatio a defuncto verbis obliquis relicta, ab herede praestanda. In hoc idem iuris est quod in legatis.

In deducenda Falcidia hereditas aestimatur. 1) iuxta eam quantitatatem quae est mortis tempore. 2) deducto aere alieno, eam illo, quod defunctus heredi debuit, aut in fructu de functi impensum est.

Ex **DOMINIO** fluit actio realis **REI VINDICATIO** 9) nec non **ACTIO PVBLICIANA**, 10) **PAVLIANA** 11) et **RESCISSORIA**.

6) L. 36. t. 2 ff. quod. dies leg. 7) L. 2. t. 21. Inst. d. ademt. 8) L. 2. t. 22. Inst. d. L. falc. L. 35. t. 2. ff. ad L. falc. 9) L. 6. t. 1. ff. d. rei vind. 10) L. 6. t. 2. ff. d. publ. 11) L. 42. t. 8. ff. quae in fraud.

3) Imputato heredi in quartam omni eo quod in re haereditario habet.

quantam continuationem iurium a patre ad filium. In actio est actus, quo sui heredes se hereditatem ipso iure delatam suscipere velle, verbo factum declarant. Hereditas dicitur, si periculum in eadem inspecte fuerit, ubi voluntas hereditatem suscipiendi verbis et pro herede designationem s. hereditatem, ubi voluntas suscipiendi hereditatem facta declaratur, vid. ff. p. 1. 1. 1. Hereditas ad huc annus deliberationis eius hereditas adita et transmittitur, nisi si heredes iure impeditus hereditatem ante mortem residuum heredi vel nungitur, si heredes iure impeditus hereditatem ante mortem non adierit, tum enim heredi quis perdetur. () o ()

Institutionem ius ad eum qui hereditatem optulit, est actus quo hereditas delata respicitur, et admittitur in nequid dicitur ad institutionem.

HEREDITAS 1) est successio in vniuersum ius, quod defunctus habuit, diuiditur in **Ciuilem** et **Prætoriam** seu Bonorum possessionem defertur per **TESTAMENTUM**, ab **INTESTATO**, ex **FACTO**, acquiritur **ADITIONE**, quæ est declaratio voluntatis, de capienda hereditate delata, vel intra spatium deliberandi, vel cum beneficio inuentarii.

TESTAMENTUM 2) est declaratio voluntatis nostræ futuri heredis designationem continens, est vel **publicum** } principi } *iure Rom. in calatis comitiis conditum*
 } magistratui } oblatum

præiuatum Nuncupatiuum Scriptum, per as et liberam conditum. Solenne sc. actu continuo, coram 7. testibus rogatis, accedente eorum et testatoris subscriptione et subsignatione, factum.

Minus solenne vt MILITARE 3) **RUSTICVM**, PARENTVM inter liberos, tempore FESTIS et ad RIAS CAVSAS conditum.

HEREDIS INSTITVTIO est futuri successoris a testatore legitime facta designatio, diuiditur in

I. DIRECTAM, quæ fit verbis imperatiuis, immediate ad heredem directis, et est vel

INSTITVTIO sc. heredis primi 4) Necessaria sc. illius, cui ex iuris necessitate hereditas relinquenda, liberorum, parentum, fratrum certo respectu, qui sunt instituendi, vel *iuste* et *legitime* exheredandi, 5)

Voluntaria sc. illius, cui ex libera voluntate hereditas relinquitur, hæc est vel

Vniiformis vel **Difformis**, prout ratione *personarum*, aut omnes *foli* instituuntur, aut *coniunguntur* re, verbis, mixtim, aut quidam *foli*, quidam *coniunctim* instituuntur. *rerum*, aut omnes in certa re et *portione*, aut quidam in re, quidam in *portione* instituuntur.

SVBSTI-

1) L. 29. t. 2. ff. d. acqu. vel omitt. her. et seqq. 3. 4. 5. 2) L. 2. t. 10. J. d. test. ord. et t. 12. quibus non est permitt. L. 28. t. 1. ff. d. testam. 3) Lib. 2. t. 11. Inst. d. test. mil. L. 29. t. 1. ff. d. test. mil. 4) Lib. 2. t. 14. Inst. d. her. inst. et t. 19. d. her. qual. et diff. L. 29. t. 2. 5. 7. ff. 5) L. 2. t. 13. J. d. Exher. lib.

SUBSTITVTIO 1) est heredis vterioris in locum deficientis, institutio. *1.)*
VVLGARIS, fit ab omni testatore, omnibus heredibus, in casum no-
 luntatis et impotentiae.

PVPILLARIS fit a patre, liberis impuberibus, in sua potestate confi-
 tutis, si intra impubertatem moriantur. *2.)*

QVASI PVPILLARIS fit a parentibus, liberis, si in statu intestabili
 moriantur. *3.)*

MILITARIS fit a milite in omnem euentum.

II. OBLIQVAM, quae fit per intermediam personam, et vocatur
FIDEICOMMISSVM 2) est vltima voluntas, qua verbis obliquis alicui tota
 hereditas vel eius pars ab herede praestanda relinquitur.
 diuiditur in Expressum et Tacitum, vtrumque tribuit heredi ius
 deducendi **TREBELLIANICAM** seu quartam partem.

Heredis institutioni accedere solet

CONDITIO 3) quae est, possibilis, potestatiua, casualis, mixta.

DIES qui est certus vel incertus, an vel quando.

DEMONSTRATIO, quae est descriptio, necessaria, superuacua.

CAVSA sc. impulsiva, quae est vel vera vel falsa, quae non nocet.

MODVS sc. causa finalis est vel possibilis vel impossibilis,
 tollitur Testamentum, quando est *vid. Tit. 17. et Tit. 18.*

ab initio nullum, propter inhabilitatem testatoris, i.e.

propter neglectam formam $\left\{ \begin{array}{l} \text{internam, parit querelā de deceptionē nullitatis} \\ \text{externam, i.g. de fals. et 7. parit querelā} \end{array} \right.$

ex postfacto inualidum fit 4)

si rumpitur agnatione posthumi $\left\{ \begin{array}{l} \text{veri, qui mortuo patre nati sunt} \\ \text{quasi, ciuilibus, naturalis,} \end{array} \right.$ *quasi / qui vni-
 postre post testamēta tamen natus est.*

mutatione voluntatis
 si irritum fit testatoris capitis deminutione,

si destituitur herede,

si rescinditur querela inofficiosi testamenti.

C

AB

1) Lib. 2. tit. 15. Inst. d. vulg. et tit. 16. d. pupill. subst. et Lib. 28. tit. 6. ff. d. vulg. et pup. subst. 2) Lib. 2. t. 23. J. de fideicom. her. cum tit. 24. seqq. et Lib. 36. tit. 1. ff. ad SCrum Trebell. cum seqq. 3) L. 28. t. 7. ff. d. Cond. Inst. 4) Lib. 2. t. 17. et 18. Inst. et L. 28. tit. 3. et 4. ff. cum tit. 2. L. 5. ff. d. inoff. testam.

AB INTESTATO 1) defertur hereditas a lege, deficiente testamento, in hac succedunt

DESCENDENTES, et quidem primus gradus in capita, remotiores in stirpes. ASCENDENTES, pater et mater in capita, remotiores iuxta lineas.

COLLATERALES, ubi non locum habet ius repraesentationis, et unilaterales confanguinei et uterini sunt vno gradu remotiores bilateralibus i. germanis.

CONIVGES, soli totam capiunt hereditatem, cum reliquis concurrentes, certam partem acquirunt iure romano in casu inopiae, iur. sax. Maritus hereditatem mobiliarem. Vxor portionem statutariam.

COLLEGIA. FISCVS. In Saxonia hoc loco notanda est successio in

HEERGEWETTAM, quae complectitur res expeditorias s. supellicilem ad instruendum militem quae requiritur.

haec datur agnatis descendentibus, ascendentibus, collateralibus. GERADAM, quae est vniuersitas certarum rerum mobilium muliebri vsui ornatuique seruientium

haec defertur cognatis descendentibus, ascendentibus, collateralibus foeminini sexus.

EX PACTO defertur hereditas in paciscentem. Pacta successoria sunt Conuentiones de futura hereditate.

de hereditate paciscentium, e. g. pactum Confraternitatis, Ganerbinatus, pacta Coniugum, quo etiam pertinet vnio prolium.

de hereditate tertii, certi vel incerti. BONORVM POSSESSIO 2) est ius retinendi et persequendi patrimonii, quod cuiusque cum moritur fuit. Diuiditur in

Decretalem } extraordinariam }
Edictalem } ordinariam }

ex testamento } secundum. }
 } contra tabulas. }

ab intestato, ex Edicto vnde liberi, vnde legitimi, vnde cognati, vnde vir et vxor.

Ex Hereditate fluit ACTIO realis HEREDITATIS PETITIO 3)

quae est } ciuilib et praetoria. }
 } directa et fideicommissoria. }

SER-

1) L. 3. tit. 1. Inst. d. hered. quae ab intest. cum seqq. 2) L. 3. t. 10. Inst. d. Bon. poss. et L. 37. tit. 1. ff. de Bon. poss. cum seqq. tit. et L. 38. tot. 3) L. 5. tit. 3. ff. d. her. petit. cum seqq. tit. 4. 5. 6.

Collaterales naturales et legitimi facti. Legitimi ad iusqueboni matris monium succedunt tanquam Germani. Legitimi p. D. et p. Principis quando legitimi sunt cum iure succedendi, instar consanguineorum d. m. t. Collaterales tanquam legitimi cum sunt ad iusqueboni minus parte non succedunt tanquam extraneis, sed ad optate parte, item arrogati, dum ante adoptionem, agnatis tanquam agnatis succedunt tanquam iure neorum fratrum, si iura deseruant.

SERVITVS est Ius in re aliena alteri constitutum, vi cuius dominus aliquid in suo pati vel non facere tenetur.
 diuiditur in **PERSONALEM**, 1) ex qua utilitas obuenit *soli personae* sine respectu ad certum praedium.

VSVSERVCTVS est ius alienis rebus vtendi fruendi, s. percipiendi omnes fructus ex illis, salua rerum substantia, est vel verus vel quasi vsusfructus.

VSVS est ius alienis rebus vtendi, pro sua et familiae necessitate.

HABITATIO est ius alienas aedes inhabitandi et commodum ex iis trahendi.

REALEM 2) ex qua utilitas obuenit *ipso praedio* principaliter, et secundario personae. et est

RVSTICA ab vsu, qui se exerit intuitu pecoris alendi, agrorum colendorum, fructuum colligendorum, ita dicta. vt Iter, Via, Actus, Aquaeductus, Pecoris ad aquam appulsus, Ius pascendi.

VRBANA, ab vsu, qui se exerit in mercatura, habitatione et commoditate, ita dicta. e. g. Oneris ferendi, Tigni immittendi, Stillicidii, Fluminis, Luminum, Prospectus, Cloacae etc.

CONSTITVITVR seruitus vel

a lege, qualis est vsusfructus patri et marito concessus.

a Iudice e. g. ratione vsusfructus in iudicio diuisorio.

a } domino voluntate } tacita } per actum inter viuos.
 } } expressa } per actum vltimae voluntatis.

amittitur seruitus **PERSONALIS**. morte, abusu, nonusu, interitu rei totali, consolidatione, existentia diei conditionis, et resolutio iure constitutentis, qui reuocabile ius habuit.

REALIS, omnibus praecedentibus modis, excepta morte, nisi tantum extra ordinem ad dies vitae concessa fuerit.

ACTIONES ad materiam seruitutum pertinentes

sunt Reales } **CONFESSORIA** } directa vel utilis.
 } **NEGATORIA** }

1) de Seruit. person. vid. L. 2. t. 4. 5. Inst. et L. 7. ff. tot.
 2) de Seruit. real. vid. L. 2. t. 3. Inst. et L. 8. ff. tot.

PIGNVS 1) est Ius in re, creditori in securitatem debiti constitutum. constituitur illud

in **LEGE**, hinc hypotheca legalis f. tacita oritur,

a { **IUDICE**, qui vel de nono constituit vel datam confirmat.

{ **DOMINO** } testamento

{ conuentione } in omnibus aut certis bonis,
hinc hypotheca generalis et specialis.

Iure Saxonico Electorali, vt Hypotheca effectum fortiat, requiritur, vt sit Expressa, Specialis, Iudicialis.

SOLVITVR Ius pignoris, Solutione debiti principalis, Interitu rei totali, Tempore, Remissione tacita vel expressa, Distractione pignoris legitime et solemniter facta.

EX HYPOTHECA fluit Actio realis

HYPOTHECARIA, SERVIANA et QVASI SERVIANA.

POSSESSIO 2) est Detentio rei. diuiditur in

Nudam { quae est detentio rei } absque { intentione sibi habendi et

Non nudam { } cum { suo nomine.

propriam, rerum corporalium, impropriam, incorporalium.

bonae fidei vel malae fidei.

Ciuilem, quae est detentio solo animo. Naturalem solo Corpore.

Ciuilem intentione dominii, Naturalem intentione alius Iuris in re.

acquiritur **PosseSSio APPREHENSIONE**, quae fit

in corporalibus, actu corporali, et quidem

in singularibus, per dationem de manu in manum,

in vniuersis et aedibus, per inductionem et ingressum,

in incorporalibus, vsu iuris et patientia, in Negatiuis contradictione

inquietatur per Turbationem,

amittitur, quoties quis desinit animo sibi habendi rem detinere.

Circa **POSSESSIONEM** obueniunt Actiones quae dicuntur

INTERDICTA 3) retinendae { possessionis } vti possidetis. vtrubi.

acquirendae { } quor. bon. quod legat.

recuperandae { } de vi et vi armata.

IVS

1) L. 20. t. 1 ff. d. pign. et hypoth. cum seqq. 2. 3. 4. 5. 6. 2) L. 11. tit. 2. ff. d. acqu. vel amit. poss. 3) Lib. 4. tit. 15. Inst. d. Interd. et Lib. 43. ff. tot.

IVS ad **REM** est, quod mihi personam contrahentem aut delinquentem ad aliquid dandum vel faciendum deiuictam reddit et producit actiones personales.

factum obligatorium ex quo obligatio 1) provenit est vel *licitum*, quatenus promissionem vel conventionem inuoluit, vel *illicitum*, quod delictum vocatur.

POLLICITATIO 2) est spontanea solius offerentis ecclesiae vel reipublicae facta promissio, s. promissio unilateralis sine acceptatione.

CONVENTIO 3) est duorum pluriumve in idem placitum consensus. diuidi potest in

Expressam, Tacitam, Realem, Personalem,
Obligatoriam, Liberatoriam,

Nudam, quales erant iure romano, pacta speciali lege non confirmata, sed hodie omnia pacta valent, nisi speciali lege pro inualidis declarata sint.

Non nudam, vt Contractus, Pacta illis adiecta, et Pacta legitima, quale erat donatio, et constitutum.

Conuentio valida requirit personas contrahentes habiles, respuitque omnia quae consensum excludunt, hinc ob aetatem, dolum, metum, aliasque causas datur **RESTITUTIO** in **INTEGRVM**, 4) et ob *laesionem* ultra *dimidium* rescinditur.

Res in conventionem deducta pro qualitate negotii, cum omni causa, accessionibus, fructibus, ob moram etiam cum vsuris praeflanda est.

In damno refarciendo spectandum est, virum *dolo*, *culpa* an *casu* fortuito datum sit, nec non, virum concurrat culpa lata, leuis, an leuissima.

C 3

CON-

1) Lib. 3. tit. 14. Inst. d. Obl. et L. 44. tit. 7. ff. d. Obl. et act. 2) Lib. 50. tit. 12. ff. d. pollicit. 3) Lib. 2. tit. 14. ff. d. pact. 4) Lib. 4. ff. tot.

CONTRACTVS 1) est Conuentio, quae causam praecedentem et formam specificam sua natura ciuilitate obligantem habet, et actionem nominatam producit.

diuiduntur contractus in

VEROS qui expresso vtriusque, **QUASI CONTRACTVS**, qui vnius expresso et alterius praesumpto constant consensu.

hi in Nominatos et Innominatos

NOMINATVS, qui certum nomen habet certamque et nominatam producit actionem. hi sunt vel

REALES 2) qui vltra consensum ad substantiam requirunt rei traditionem.

MVTVVM 3) est C. R. quo res nostra fungibilis ita alicui datur, vt accipientis fiat, et eadem reddatur in genere, eadem bonitate. **EA**

vel gratuitum vel foenoratitium. *l. regulare. vel. Irregularare.*

hoc loco notandum **SCtum Macedonianum**, *ratione Filii familias.* producit Conditionem certi ex mutuo.

COMMODATVM 4) est C. R. quo certus et gratuitus rei vsus alicui conceditur ita, vt finito eo res restituatur in specie. differt a

Precario et producit actionem Commodati *directam et contrariam.*

DEPOSITVM 5) est C. R. quo res alicui gratis custodienda traditur, vt ea restituatur in specie.

Est vel simplex vel miserabile.

vel depositum in specie vel sequestrum.

producit actionem Depositi *directam et contrariam*

PIGNVS 6) est C. R. quo res Creditori in securitatem debiti traditur, vt soluto debito restituatur in specie.

Huic accedit interdum pactum antichreticum et legis commissoriae. producit actionem Pignoratitiam *directam et contrariam*

VERBALES, 7) qui ad sui substantiam requirunt verborum elocutionem.

STIPVLATIO est C. V. quo quis ad stipulatoris interrogationem aliquid dare aut facere velle promittit.

producit actionem ex Stipulatu.

LITTERALES, qui ad sui substantiam praecise scripturam requirunt.

CHIROGRAPHVM 8) est C. L. quo quis spe futurae numerationis, fatetur se certam pecuniae summam accepisse et eam se restitutum promittit. *

producit Conditionem certi ex Litteris.

hoc loco notanda Exceptio non numeratae pecuniae.

CON=

1) Lib. 2. t. 14. ff. d. pact. 2) L. 3. t. 15. J. quib. mod. re. 3) L. 12. t. 1. ff. d. reb. cred. 4) L. 13. t. 6. ff. d. Commod. 5) L. 16. t. 3. ff. depof. 6) L. 13. t. 7. ff. d. pign. act. 7) L. 3. t. 16. 17. 18. 19. 20. J. et L. 45. t. 1. et 2. ff. d. Verb. Obl. 8) L. 3. t. 22. J. d. Litter. Obl. et L. 12. t. 1. ff. de reb. cred.

CONSENSVALES) qui solo perficiuntur consensu,

EMPTIO VENDITIO 2) est C. C. de re pro certo pretio tradenda.

Est vel per auersionem vel ad quantitatem facta.

Est vel perfecta vel imperfecta, intuitu poenitentiae vel periculi.

Accedit interdum pactum protimiseos, retrovenditionis, additionis
in diem et legis comunitariae.

producit Actionem Empti et Venditi.

LOCATIO CONDUCTIO 3) est C. C. de rei vsu vel opera pro certa
mercede praestanda.

Est vel rerum vel operarum vel operis.

producit actionem Locati et Conducti.

EMPHYTEVSIS 4) est C. C. de rei immobilis dominio vtili transfe-
rendo, sub lege meliorationis, et canonis annui in recognitionem
dominii directi soluendi.

est vel ecclesiastica vel secularis,

producit actionem Emphyteuticariam vtrinque directam.

SOCIETAS 5) est C. C. de re vel opera in commune lucrum conferenda.

Est vel fortis vel interfurii

vel omnium bonorum vel generalis vel particularis.

producit actionem pro socio vtrinque directam.

MANDATVM 6) est C. C. quo alicui negotium gratis ^Fexpediendum
committimus.

differt a consilio et commendatione.

producit actionem Mandati directam et contrariam

FIDEIVSIO 7) est C. C. quo quis alterius obligationem in fidem
suam recipit, altero quoque obligato manente.

Est vel indemnitis vel succedanea,

hoc loco notanda

Exceptio Excussionis, Diuisionis, Cedendarum Actionum et SCrum
Velleianum

assumit actionem ex stipulatu, vel hodie conditionem ex moribus.

INNOMINATVS 8) est, qui non speciale nomen habet, nec nominatam

producit actionem, causam tamen praecedentem et actionem

generalem *praescriptis verbis* habet, est vel

REGVLARIS, 9) qui plane nullum nomen, sed eius loco tantum arti-
culum habet.

DO

1) L. 3. t. 23. l. 2) L. 3. t. 24. l. l. 18. t. 1. ff. cum tit. seqq. et L. 19. t. 1. ff.
3) L. 3. t. 15. l. l. 19. t. 2. ff. 4) L. 3. t. 25. §. 3. l. et L. 6. t. 3. ff. 5) L. 3.
t. 26. l. et L. 17. t. 2. ff. 6) L. 3. t. 17. l. et L. 17. t. 1. ff. 7) L. 3. t. 21. l. et
L. 46. t. 1. ff. 8) Lib. 19. t. 3. ff. 9) L. 19. t. 6. ff.

Faliam sit Locatio Condu

DO VT DES. DO VT FACIAS.
 FACIO VT FACIAS. FACIO VT DES.
 exempla vide §. 1. et 2. Inst. d. loc.

IRREGVLARIS

- AESTIMATORIVS,** 3) quo res certo pretio aestimata ita datur, vt accipiens vel aestimationem soluat, vel rem incorruptam restituat.
- PERMVTATIO,** 4) quo certa species pro alia datur.
- CAMBIVM,** quo datur alicui pecunia, vt pro ea alia detur, intercedente mercede.
- QVASI CONTRACTVS,** 5) qui vnus expresso et alterius praesumpto constant consensu.
- NEGOTIORVM GESTIO,** 6) qua quis alterius absentis, ignorantis, negotia sine mandato gerenda suscipit.
 producit actionem Negotiorum gestorum, directam et contrariam.
- TVTELAE ADMINISTRATIO,** qua tutor obligatur, ad res pupilli fideliter administrandas et rationes reddendas.
- RERVM COMMVNIO,** 7) qua in communiōe rerum singularium existentes sibi inuicem citra conuentionem obligantur, ad res diuidendas, commoda communicanda, et damna resarcienda.
 producit actionem Communi diuidendo.
- HEREDITATIS COMMVNIO,** 8) qua coheredes sibi inuicem citra conuentionem initam obligantur, ad diuisionem hereditatis.
 producit actionem Familiae erciscundae
- HEREDITATIS ADITIO,** qua heres ad eundo hereditatem obligatur legatariis etc. ad soluenda legata.
 hinc fluit actio ex testamento.
- RECEPTIO IN NAVEM** 9) **CAVONAM** vel **STABVLVM,** qua exercitor nauis etc. citra conuentionem expressam obligatur ad res receptas saluas restituendas.
- INDEBITI SOLVTIO,** 10) qua indebitum ex errore facti solutum accipiens, ad eius restitutionem obligatur.
 et producit Conditionem indebiti.
- DATIO OB CAVSAM,** 11) qua is, qui ob causam futuram aliquid accipit, causa non sequente, obligatur ad eius restitutionem.
 producit Conditionem causa data non sequuta.

DELL.

3) L. 19. t. 4. ff. d. aestim. act. 4) L. 19. t. 5. ff. d. rer. perm. 5) L. 3. t. 18. l. 6) L. 3. t. 5. ff. d. neg. gest. 7) L. 10. t. 2. ff. fam. ercisc. 8) L. 10. t. 3. ff. 9) L. 4. t. 9. ff. 10) L. 12. t. 6. ff. 11) L. 12. t. 4. ff. cum tir. segg. 5. et 7.

DELICTVM 1) est factum contra legum prohibitionem sponte commissum, quo quis ad restitutionem damni, si fieri possit, et ad poenam obligatur.

diuiditur in

VERA, quae committuntur dolo seu cum intentione nocendi,
QVASI delicta, quae culpa committuntur.

ORDINARIA, quorum poena lege determinata est,

EXTRAORDINARIA, quorum poena arbitrio iudicis commissa est.

Poenae est facti illiciti coercitio, diuiditur in

ciuilem et criminalem,
 capitalem et non capitalem,
 corporis afflictiuam et non afflictiuam.

PRIVATA QVAE PRINCIPALITER PRIVATOS LAEDUNT
QVOD BONA

FVRTVM 2) est delictum, quo res aliena mobilis inuito domino lucrificandi ergo dolose contrahatur.

diuiditur in

magnum et paruum. diurnum nocturnum.
 domesticum et extraneum. manifestum non manifestum.
 singulares furti species sunt

Crimen Directariatus, Sacculariorum, Abigeatus,

Caesio arborum furtina, Expilatio, Crimen peculatus

RAPINA 3) est delictum, quo res aliena mobilis dolo malo palam lucrificandi ergo rapitur.

diuiditur in Robbariam et Latrocinium.

DAMNVM 4) est delictum, quo per rei corruptionem dolo vel culpa patrimonium alterius diminuitur.

disperditur in damnum ab homine *libero*, ab *animali*, a *seruo*, datum.

INCENDIVM est delictum, quo dolo vel culpa incendium fit.

QVOD FAMAM

CALVMNIA est delictum, quo alicui falsum crimen dolose obiicitur.

INIURIA 5) est delictum, quo dolose alterius violatur existimatio.

diuiditur in

realem et verbalem. scriptam et dictam.
 leuem et atrocem. mediatam et immediatam.

LIBELLVS FAMOSVS est delictum, quo alicui in scriptis certum famosumque crimen occultato auctoris nomine obiicitur et in publicum spargitur.

D

QVOD

1) Lib. 47. tit. 1. ff. 2) Lib. 4. t. 1. l. 47. t. 2. ff. 3) L. 4. t. 2. l. l. 47. t. 8. ff.
 4) L. 4. t. 3. l. et t. 8. et 9. et L. 9. ff. tot. 5) L. 4. t. 4. l. et L. 47. t. 10. ff.

QVOAD CORPVS ET VITAM

HOMICIDIUM 1) est occisio hominis.

diuiditur in dolosum, culpofum, casuale, necessarium.

Singulares homicidii species sunt

FARRICIDIUM est homicidium inter proximos cognatos commissum.

huc quoque referri potest Expositio infantis et Abactio partus.

VENEFICIUM est homicidium veneno malo commissum.

MALEFICIUM est homicidium incantationibus magicis commissum.

LATROCINIUM est homicidium spoli et lucri causa commissum.

ASSASSINIUM est homicidium a conducto commissum.

PVBLICA 2) QVAE REM PVBLICAM VEL

PRINCIPEM PRINCIPALITER LAEDVNT.

PERDVPELLIONIS CRIMEN 3) est delictum, quo quis hostili animo aduersus rem publicam vel principem quid machinatur.

CRIMEN LAESAE MAIESTATIS, est delictum, quo quis iura principis inuadit, aut quid in eius contumeliam sine hostili animo committit.

CRIMEN RESIDVI est delictum, quo pecunia publica ab eo, cuius fides commissa est, retinetur, vel in vsum proprium conuertitur.

SACRILEGIUM est D. dolosa surreptione rei sacrae ex loco sacro commissum, VNDE QUISQVE DEFICIENTE est furtum.

Huc quoque referri possunt certo respectu Falsum et Diffidatio, Motio terminorum, crimen Annonae, Dardanariatus.

SEQVVTVR DELICTA CARNIS

ADVLTERRIVM 5) est Coitus illicitus, quo inter coniuges fides matrimonialis laeditur.

est vel simplex vel duplex

STVPRVM est Coitus illicitus cum virgine vel vidua honesta.

est vel voluntarium vel violentum.

FORNICATIO est Coitus illicitus cum soluta foemina vulgari palam se prostituentem.

SODO-

1) L. 48. t. 8. ff. ad L. Corn. d. fcar. et tit. 9. ad l. pompei. d. parricid. 2) L. 4. t. 18. l. d. publ. iud. et L. 48. t. 1. ff. d. publ. iud. 3) L. 48. t. 4. ff. ad l. iul. mai. 4) L. 48. t. 13. ff. ad l. iul. pecul. et sacril. et d. resid. 5) L. 48. t. 5. ff. ad l. iul. d. adult.

no
n-
no
ei
r.
n-
o-
ri-
fe
o-
4-
ul.
5-

*A
pro
epra
hore
Orith
qui
illos
com
Ado
hon
Den
fun
mor

in Jan. Di. Contracte

~~Actio funeraria est praetoria personalis, bona fidei perpetua, subsidiaria, privilegiata, daturus illis, qui in alienum funus impensas fecerunt, eorumque heredibus, adversus eos, ad quos onus funerandi pertinet, eorumque heredes ad sumptus funerationis recuperandos.~~

~~Oritur ea quasi contractu gestionis negotii funebris, et datur illis qui in alienum funus animo repetendi sumptus fecerunt, adversus illos, qui funerare debuerunt, vel ea legis dispositione: ut in genere contra heredes defuncti.~~

~~Actio funeraria tendit ad restituendos sumptus, sine quibus fung honeste duci non potest, vel ea lege, vel ea consuetudine.~~

~~Denique exigitur ut sumptus sint facti in funus. i. e. in corpus defuncti antequam sepultum fuerit, non itaque impense in morbum eius ultimum factae huc referendae sunt.~~

Locus Religiosus est in quem hominis mortuū corpus sepelienti animo ab eo qui ibidem jus sepelendi habet est translatum. Dividitur in eum qui est Juris publici, adeq; ad rempubl. pertinet. et qui est Juris privati. pertinetq; quoad religiosum ad privatos, hic dispescitur in sepulcrum familiare, et hereditarium et mixtum. familiare dicitur = In quibus est quod quis sibi familiarē suā constituit.

Heredit: Sep. (ratione finis) est quod quis sibi hereditibus suis constituit vel (ratione tituli acquisitionis) quos Paterfamilias jure hodierno acquisivit. Ab hoc excluduntur ceteros et cognati heredes hanc colentes, non vero liberi cuiuscumq; sexus aut gradus etiam exhereditati.

Sepultura respectu modi quo perficitur, dividi potest in Honestam et Inhonestam. Honestam est cui solennes ceremonias adhibere licet eaq; dispescitur in solennem, quia cum ceremoniis solennibus cadaver loco honesto inferitur, et minus solenne, quia sine ceremoniis solennibus ob paupertatem vel similem causam, cadaver loco honesto inferitur. Inhonestam sepultura est, cui solennes ceremonias adhibere non licet, eaq; vel in specie talis sive humana.

Humana fit in coemeterii locum minus honestum, aut ab aliis

Afinina sive Canina est qua cadaver a Carnifici in locum forda inter cadavera facinorosum aut brutalium terra obturatur.

Mixta illa cadaveris humani facta in locum publicum solo malo, extraordinaria poena coercetur.

Prohibitio mortuum inferre datur vel interdictum de mortuo inferendo, vel illatione in alium locum facta, Actio in

tua, et datur illi qui mortuum inferre voluit, adversus inferre

prohibentem, ad praestandum id quod interest.

Arrestum cadaveri ratione debiti impositum inutile est, et qui hoc impetravit, punitur 1/ actionis amissione 2/ restitutione

partis bonorum, 3/ infamia, quae poena in Imp. nostro pro abrogatis non sunt habenda.

Actio Summaria. *

De Servi corruptione agitur vel criminaliter vel civiliter.
Criminaliter ad poenam extraordinariam, illi, qui deliquit
intelligendam. Hodie, facta denunciatione per inquisitionem
procedere licet, unde inquisito inquisitum purgatorium.
Civiliter actione de servo corrupto, contenditur, qua est
actio praetoria, personalis, poenalis, mixta perpetua non
famula, et datur domino, adversus eum, qui servum alienum
dolo malo quoad animum deteriore reddidit, aut redde-
re, quantum in ipso fuit, conatus est, ad duplum ejus quod
actoris interest exigendum.

Actio de servo corrupto oritur ex delicto, servum dolo malo
corruptis, sive refugium ipsi praestatur, sive ad illicita
persuadendo hortando laudando perpetuatur. est l. Directa l. Utilis
Illa datur Domino et haeredibus. g. s.

Utilis autem tribuitur usufructuario, Patri ratione liberorum
marito ratione uxoris, somino ratione famulorum conductorum
hominumque propriorum ad praestacionem ejus quod interest
memoratarum personarum animum non esse corruptum
idq. officio iudicis aestimandum venit.

Ob receptationem et occultationem fugitivorum datur actio
ex lto ad multam a dolosis receptatoribus et occultatoribus
solvendam.

Qua de servo fugitivo dicuntur, hodie utiliter ad fugitivos
rusticos, proprios homines, milites, civas, famulos, appli-
cari potest. solent.

Famuli ante finitum tempus conductionis a Dominis
discedentes ex causa injusta I. S. ad: omni jure merce-
dem, etiam praeteritam, petenti exidunt. C. A. l. 2. art. 52.
et l. 1. d. d. 1580. et arbitrarie coerceri possunt: Cum
famuli discedunt ex causa justa, Dominus integram futuram
quae temporis mercedem eis solvere tenetur.

Falsi modi renunciatio, a meliore facta producit actionem
in factum, qua est praetoria, personalis, rei persecutoria, substi-
tuta, et datur laeso per falsi modi renunciationem dolo vel
lata culpa factam ejusque haeredibus adversus meriorem ad
praestandum id quod interest. Oritur ex delicto renunciationis falsi
moti a minore facta.

Actio in factum utilis datur ratione subiecti, quando alius quam mensur
 g. Architectus Redemptor in modo, vel Tabularius in computatione, Actio
 tor in factatione sefellit. Ratione Objecti vero quoties non agrorum,
 sed cuiusvis alterius rei mensura falsa renuntiata est: ut frum
 ti, vini, &c. et lapidis.

Aleatores sunt persone lucri causa ludis fortuna & mixtis addicti
 Receptoribus aleatorum ab injuriam vel damnum illatum
 furtumve tempore lusus a quovis, factum nulla competit
 actio.

Aleatores si alea ludenda causa vim intulerint, vel ab iniu
 vel collusores retinendo mulata vel graviori poena subji
 ciuntur.

Aleatores conveniri queunt. Conditione lusu perdit, qu
 est actio personalis, et datur eis, qui ludendo illicite quic
 perdidit, eorumq. heredibus in subsidium. fisco, adversu
 victorem ejusq. heredes, ad perditu restitucionem. Hac so an
 durat.

Ludus in Genere est actus quo inter duos pluresve de victoria ce
 satur,posito plerumq. quod victori cedat, p. premio.

divisio: in Gratuitum et non Gratuitum sine Pecuniarium.

a) virtutis causa. b) et lucri gratia.

Proterea coeretur victor per denegacionem actionis, qua petitur
 debitum ludendo contractam. I. d. l. t. a. b. Paul. art. 100.

Creditori autem, qui alteri mutuum dedit, ut luseret, actio de
 negatur, sine Creditor sit Collisor, sine Tertius.

Affines ludis Sponsiones sunt conventiones, in quibus de rexi
 rei contententes aliquid ponunt vel promittunt, ea lege ut vi
 ctori cedat. Sponsiones Jure Naturali, Gentium et Civili neg
 per se licitis auententur.

Sponsiones produciunt actionem vel ex stipulatione descen
 tem, scilicet cum stipulatio intercepit, vel prescriptis verbis
 si quid datum, ut viventi detur aut restitatur, vel ex pact
 nudo fluentem hodie, nempe conditionem ex moribus.

SODOMIA est Coitus illicitus contra naturam ab homine cum homine, eiusdem vel diuersi sexus, aut cum bruto commissus.

Huc refer Masturbationem et Concubitum cum mortua.

BIGAMIA est delictum, quo maritus vel vxor coniuge adhuc superstitute, dolo malo alium maritum vel vxorem superinducit, matrimonium cum eo vel ea consummando.

INGESTVS est Coitus illicitus, inter consanguineos vel affines matrimonium contrahere prohibitos, est vel iuris diuini vel humani.

LENOCINIUM est delictum, quaestus gratia foeminas prostituendo commissum.

RAPTUS FOEMINAE est violenta abductio foeminae ad locum alium libidinis gratia commissa.

Vtcrius in digestis sequentia recensentur delicta extraordinaria.

Falsum, Dissidatio, Scopelismus, Sepulchri violatio, Concussio, Praeuari-
catio, Usuraria prauitas, Motio terminorum, Crimen reperun-
darum, Ambitus, Stellionatus, Corruptio serui, Receptio fugi-
tium, Dolosa mensuratio, Alea, Receptio facinorosorum.
Dammum in nauis, caupona, stabulo, datum.
Positio et Sensus rei super locum, in quo vulgo iter fit.
Deiectio vel Effusio in locum, in quo vulgo iter fit, cum damno
praetereuntium facta.
Factum iudicis per imperitiam male iudicantis.

OBLIGATIONES DISSOLVUNTUR.

Nonatione, 3) Delegatione, Solutione, Datione in solutum,
Acceptilatione, Compensatione, 4) Praescriptione, Morte,
Confusione, Interitu rei totali, Oblatione, Depositione, Dissensu.

D 2

Sequi-

1) L. 47. t. II. 12. 13. ff. et L. 48. t. IO. II. 12. 13. 14. 2) L. 4. t. I. Inst.
3) L. 3. t. 30. Inst. quib. mod. obl. solu. et L. 46. t. 2. ff. d. Nou. et t. 3. d. solut.
cum tit. 4. d. acceptil. 4) L. 16. t. 2. ff. d. compens.

Sequitur IUS ACTIONVM.

IVDICIVM 1) est legitima tractatio causae controuersae coram iudice, vt eius sententia lis finiatur.
constat, Personis, Causis, Modo procedendi.

I PERSONAE SVNT VEL PRINCIPALES

1) **ACTOR**, in criminalibus Accusator dicitur, inuitus ad agendum non cogitur, et forum rei sequitur.

2) **REVS**, in criminalibus dicitur Accusatus, pariter ac actor personam standi in iudicio habere debet.

3) **IUDEX** est persona publica autoritate constituta, ad cognoscendas et definiendas causas controuersas.

fit habilis, vt non arceatur *natura*, vt furdus, furiosus, *lege*, vt senatu motus, infamis.

fit competens ratione **FORI**, quod est locus iurisdictionis, vbi causae controuersae tractantur. est vel

commune } generale, domicilii, originis,
 } speciale, contractus, rei sitae, connexitatis causae.

singulare, studioforum, militum, miserabilium personarum.

habeat **IURISDICTIONEM** 2) quae consistit in Causae cognitione, Iurisdictione, Executione.

diuiditur in

altam et bassam, ciuilem et criminalem, secularem et ecclesiasticam.

propriam et mandatam, voluntariam et contentiosam.

II.

VEL MINVS PRINCIPALES

1) **Actuarius**, qui curam actorum sustinet, et quae in iudicio peraguntur, fideliter notat.

ad registraturam rite factam requiritur, vt confecta sit ab actuario iurato, et in causa criminali notario publico, cum annotatione temporis et loci, nihil in essentialibus radatur vel deleatur, ea, quae post praelectionem partes adhuc mouent, non ad marginem, sed separata registratura addantur, ab actuario, et pro qualitate negotii, a partibus aut assessoribus subscribatur.

2) **Nuntius** debet esse iuratus, tunc eius relationibus fides habetur.

3) **Aduocatus, Procurator, Actor, Defensor** intuitu partium adhibetur.

CAUSAE quae in iudicio tractantur, sunt Actiones

Criminales, Possessoriae, Petitoriae, Rei persecutoriae, Poenales,
Ciuiles, Reales Personales, Transitoriae in heredes et non

Perpetuae, Temporales, Transitoriae.

eodem modo iudicium ipsum ab obiecto distinguitur.

MO-

1) L. 5. t. 1. ff. 2) L. 2. t. 1. 2. 3. ff. L. 4. t. 17. IL 50. t. 13. ff. O. P. S. R. t. 1. et L. 4. t. 8. ff.

In libero arbitrio auctoris est atrum libellum in scriptis iudicium
offere, an vero illum extenuis proponere malit. jingp. 10.
P. 1. R. Tafel. 1. 1.

Fori: est: in quo omnes solemnitates, ratione Princeps vel a
lege prescripta, vel usi fori inducta ad unguem accurata
serrantur.

1) Lib. de hoc tractat Tit. de Eendo, ubi eadem idem est ac demonst-
re, et designare genus futurae litis, ut reus suum reus
habere possit, utram edere, ac contendere velit. Lib. 6.
§. 7. et C. de Eendo Lib. 6.

libellus: Ante elaborationem libelli, causarum patronus probe de-
spiciat, num 1) sufficienter in facto informatus sit, 2) factum
cum circumstantiis adductis probare possit. 3) quamquam
actione praesertim in concursu plurimum sit experienda
4) quo genere princeps res aptius tractanda est. 5) quae
in foro actio innot. fuerit.

Rat. facti debet esse brevis et perspicua, ut iudex intentionem
actoris accurate cognoscere possit.

libellus brevis) remotis omnibus superfluis maxime illis articulis,
qui ad exceptiones rei pertinent, nisi de in continenti liquet
de sint, quo in casu consultum est, ut replica statim
libello inseratur, alias pronunciari solet: Imp. v. R. v. R.
immo, hanc si vult, hanc si vult, ut sit et sit.

libellus perspicuus) si idem libellus ob generalitatem vel ob-
scuritatem rejiciatur. Hinc 1) Circumstantiae facti
ut tempus, Locus, subjectum, obiectum, p. p. p. p. p.
definienda. l. 6 ff. de. Rei v. v. 2) narratio requisitis clita,
actionis a temperanda, nec non forma negotiorum in lege
prescripta.

Modus (conclusio): est connexio juris cum facto, seu causa petendi
et dividitur in proximam, in quo casu proxima, v. g. Dominium,
servitus, et remotam, in quo causa remota, v. g. p. p. p. p. p.
libellus v. c. mutuum, emptio, non nuda obligatio exprimitur.
Prus in actionibus realibus, posterioribus in personalibus attenditur.

MODVS PROCEDENDI dicitur

PROCESSVS, qui est Ordo legitimus causas in iudicio proponendi, ventilandi ac diiudicandi, et est vel

ciuilis } petitorius, possessorius.
 } ordinarius, summarius.

criminalis, Accusatorius et Inquisitorius.

Processus ordinarii partes sunt: **LIBELLVS**, **LITIS CONTESTATIO**, **PROBATIO**, **REPROBATIO**, **SENTENTIA**.

LIBELLVS 1) est declaratio intentionis actoris, futurae litis speciem et causam exhibens, cur actionem contra reum instituit.

constat } essentialibus. Narratione facti, Medio concludendi, Petito.
 } accidentalibus. Nomine iudicis, actoris, rei, clausula, qua exigitur a reo L. C. vel recognitio documenti, et de restituenda re cum fructibus et expensis.

diuiditur in articulatam, et simplicem s. continua oratione factam. de oblatione libelli conficitur registratura s. praesentatio.

Supplicatio pro impetrando termino interdum libello iungitur, interdum separatim conficitur.

Plures, qui consortes non sunt, nequeunt vno libello aduersus eundem, nec vnus contra plures experiri, plures vero quam tres actiones in vno libello cumulari possunt, licet e diuersis causis fluant.

Mutatio libelli ratione obiecti vel causae petendi, omni tempore litis permittitur, in modo agendi vel probandi vero, donec super L. C. pronunciatum, aut sententia probationem et iuramenti praestationem iniungens, in rem iudicatam transfit.

CITATIO 2) est legitima partium ad iudicem vocatio.

realis fit cum apprehensione personae in cambiis, criminibus.

verbalis apparitoris voce.

publica per vocem praeconis vel per edictum.

privata est vel nuncupatiua vel scripta,

utraque vel mediata vel immediata.

Citatio per scripturam facta continere debet, nomen iudicis, actoris, rei, locum, terminum certum, legitimum, actus in termino expediendos.

D 3

partes

1) L. 2. t. 13. ff. d. Edendo O. P. S. R. tit. 5. von der Klage. 2) Lib. 2. t. 4. ff. d. in ius vocando O. P. S. R. tit. 4. von der Citation.

vid. Heyl. in Inst. ad prax. for. c. 7. §. 2. f. 4. f. 5. f. 6. f. 7. f. 8. f. 9. f. 10. f. 11. f. 12. f. 13. f. 14. f. 15. f. 16. f. 17. f. 18. f. 19. f. 20. f. 21. f. 22. f. 23. f. 24. f. 25. f. 26. f. 27. f. 28. f. 29. f. 30. f. 31. f. 32. f. 33. f. 34. f. 35. f. 36. f. 37. f. 38. f. 39. f. 40. f. 41. f. 42. f. 43. f. 44. f. 45. f. 46. f. 47. f. 48. f. 49. f. 50. f. 51. f. 52. f. 53. f. 54. f. 55. f. 56. f. 57. f. 58. f. 59. f. 60. f. 61. f. 62. f. 63. f. 64. f. 65. f. 66. f. 67. f. 68. f. 69. f. 70. f. 71. f. 72. f. 73. f. 74. f. 75. f. 76. f. 77. f. 78. f. 79. f. 80. f. 81. f. 82. f. 83. f. 84. f. 85. f. 86. f. 87. f. 88. f. 89. f. 90. f. 91. f. 92. f. 93. f. 94. f. 95. f. 96. f. 97. f. 98. f. 99. f. 100.

3. Verborum Obscuror. vid. O. P. S. R. §. 2. r.

Qui libellus conficitur in subditem Jurisdictione... Sed non in illo iudicio ob... Longe horum in iudicio... nisi in iudicio.

conf. C. P. O. T. J. I. non distig. In p. partes semper sub praeiudicio, et ad amicabilem compositionem in primo termino sub poena 5. thl. nec non reus ad L. C. citantur.

de insinuatione citationis, quae per nuntium iuratum fit, perficitur registratura, quis, cui, ubi, quando, insinuauit, et quomodo. *dic. ad Ma.*

Si plures, etiam heredes vocandi sunt, singulis citatio insinuanda est, sin vero in communione adhuc existant coheredes, citatio ex coheredibus possessori praedii, quod in territorio saxonico defunctus reliquit, insinuatur,

prorogatur interdum terminus vel ex officio, vel ad instantiam partis, cum demonstratione legitimi impedimenti.

Nominatio auctoris quoque fieri debet ante primum terminum, quae est actus, quo reus actione reali conuentus, ob rem alieno nomine possessam, ex lite se dimittit, et alterum cuius nomine rem tenet, citari petit.

Litis Denunciatio fieri debet ad minimum 8. diebus ante primum terminum, haec est actus, quo is, cui euiclio metuenda est, auctori suo proximo id indicat, ut sibi assistat, ac re euicta euictionem praestet.

in termino, **UTRAQUE PARTE EMANENTE**, 3) incidit quaeque poenam 5. thl. et terminus habetur pro circumducta.

ACTORE NON COMPARENTE, reus eius accusat contumaciam, petit ei prosecutionem actionis sub poena praecclusi et spatio saxonico cum refusione expensarum iniungi.

REO NON COMPARENTE, actor eius accusat contumaciam, et eum pro confesso et conuicto refuisis expensis declarari petit.

UTRAQUE PARTE COMPARENTE, primo quaeque se citationi morem gessisse ad acta referri curat, dein tentatur amicabilis compositio, actor prouocat, cauet 4) pro expensis, pignori- bus, fideiussoribus, iuramento,

reus exceptiones 5) opponit, dilatorias, declinatorias et litis ingressum impediendes, *siu peremptoria.*

actor replicat, reus duplicat, et litem contestatur, actor triplicat, reus quadruplicat.

LITIS CONTESTATIO 6) est solennis responsio ad actoris libellum. est vel generalis, specialis, pura, euentualis, affirmatiua, negatiua, simplex, qualificata,

proponenda est tempestiue, annectendae sunt exceptiones peremptoriae, et cauendum a L. C. negatiua, tunc sequitur praecedente sententia, probatio.

PARTES

3) O.P.S.R.t.10. 4) L.2.t.8 ff. 5) L.44.t.I.2. ff. O.P.S.R.t.II. 6) O.P.S.R.t.16.

3 Ma

Probat^o triplici fit modo 1. per tes 2. per documenta 3. per Juramentum.

1. per tes

2. per documenta

PARTES COMPARENT I)

PER SE sine, vel cum aduocato, cuius facta pars rati habere debet.
PER PROCURATOREM, mandato extenso instructum, cuius requisita sunt: Nomen iudicis, Actoris, et Rei, Causa, Actus, praecipue mandatum speciale requirentes, annus, dies, subscriptio, quae non debet fieri mit geführter Hand.

Clausula heredum, rati, grati, subignatio, omiſſa, non reddit mandatum nullum.

Si mandatum vitio laborat, **CAVTIO RATI** admittitur, cum qua etiam personae coniunctae, in linea recta omnes, in collateralis, vsque ad tertium gradum inclusiue, nec non vir pro vxore, focer et gener pro se inuicem durante vinculo affinitatis, admittuntur.

Si plures sunt mandatarii constituti, possunt vel omnes simul, vel vnus tantum comparere, siue constituti sint coniunctim aut separatim.

FVPILLI et **MINORES** comparent per tutores, cum tutoribus, per actorem a tutore constitutum.

VNIVERSITAS per syndicum, ad cuius constitutionem in primo statim termino citatur, is constituitur per maiora vota, conuocatis omnibus, et praesentibus ad minimum duabus ex tribus partibus.

MVLIERES se sistunt vel cum curatore iudiciali, maritali, vel per curatorem, qui omnes actus, exceptis mandatum speciale requirentibus, peragunt actoremque constituunt.

Pro **LIBERIS** pater vi patriae potestatis comparet, omnes actus expedit, nisi curatorem specialem iam habeant.

PROBATIO 2) est actus, quo litigantes iudici, de facto controuerso et ab altero negato, fidem faciunt. est vel

Probatio vel Reprobatio
 vtraque

Artificialis vel Inartificialis, Plena vel Semiplena } maior.
 } minor.

Solennis et minus solennis, illa requirit ratione formae, articulos i. e. breues propositiones, quibus fundamentum probandum particulatim continetur, diuiduntur in probatoriales, elisiuos, affirmatiuos, negatiuos, iuris et illatiuos.

Fatale probationis est terminus saxonicus, currens a die rei iudicatae, *scilicet Sententia. Curritve a momento in momentum.*

Fatale reprobationis currit a tempore inſinuatorum articulorum probatorialium.

Intra

1) Lib. 4. t. 10. Inst. d. iis per quos agere Lib. 3. tit. 1. 3. 5. ff. O. P. S. R. tit. 7. 8. 9.
 2) L. 22. tit. 3. ff. d. prob. cum tit. 4. et 5. seq. O. P. S. R. tit. 20. vsque 28.

Intra hoc fatale pars offert articulos, cum denominatione et directorio testium, copiis documentorum, et iuramento delato, nec non, si aduersarius aut alius detineat documentum, editione eius postulata, annexo petito, de termino praefigendo, et citando aduersario ad videndum iurare et produci testes, ad danda interrogatoria, recognitionem documentorum, et responsonem ad articulos sub praeeiudicio.

Articulos offerre impedito, dilaciones duae conceduntur, prima, impedimento probato, secunda, cum causae cognitione et praeflito iuramento, pupilli vero et quibus competit restitutio in integrum, tertiam impetrant sub poena amissionis restitutionis in integrum.

Oblatis articulis, incumbit iudici in Saxonia ad minimum intra 3 septimanas terminum legalem praefigere, reumque sub praeeiudicio, et testes sub poena 5. thl. inuitare, si vero alterius iurisdictioni testes subiecti sint, mediantibus requisitorialibus et communicatis articulis, ordinarium iudicem requirit, vt testes examinet et attestata ipsorum in rotulum redacta transmittat.

Si quis testes diuersis in territoriis habitantes denominat, et praesumtio concurrat malitiae, non aliter decernuntur requisitoriales, quam praeflito iuramento malitiae.

Testes existimantes, se ad testimonium cogi non posse, non emanere, sed vel in scriptis ante terminum, vel in termino se excusare, et iudicis decisionem expectare debent.

In termino, producens, testes, et documentorum originalia producit, aduersarium ad eorum recognitionem et responsonem ad articulos nec non editionem documentorum sub praeeiudicio prouocat, et quidem, si copia documenti articulis subiecti adsit, sub poena editi, si non adsit, sub comminatione, daß die Artikel, worüber es producirer worden, vor eingeraumt zu halten.

Productus contra testes excipit, vel eos saluis exceptionibus contra eorum personas et dicta admittit, interrogatoria offert, quae sunt vel generalia vel specialia (captiona et impertinentia ex officio a iudice omituntur,) documenta aut diffitetur aut recognoscit, et ad articulos, in quibus iuramentum delatum est, responderet, documenta edenda exhibet, aut iurat, se documentum non habere, neque dolo possidere defuisse, et vbi sit ignorare.

Testes productos iudex de vitando periurio monet, et iuramentum praestari iubet, tunc partes discedunt, actarius examen suscipit, et silentio imposito testes dimittit, eorum vero attestata in rotulum redigit, suo tempore publicandum.

Diffessio

Difffessio perficitur in Saxonia ab ipso principali, vel intuitu totius instrumenti, vel saltem contentorum, posteriori tamen casu cum iuramento, subscriptionem ante extensionem factam esse.

Si is, qui ad difffessionem se obtulit, in termino emanet, aut iurare nequit, documenta pro recognitis habentur, exceptionibus contra documentum competentibus priuatur, et arbitrarie punitur, nisi iuret, se tempore oblationis ad difffessionem, documenta falsa esse, vere existimasse.

Facta recognitione copiae vidimatae apud acta relinqui et originalia partibus restitui debent, nisi iustae ad sint causae, cur apud acta retineantur.

Producente emanente, probatio deserta est.

Testes emanentes ad multam citationi insertam damnati, ad alium terminum sub poena duplicata citantur.

Productio emanente, documenta pro recognitis, ratione iuramenti delati pro confesso et conuicto, documenta edenda pro editis et recognitis, vel articuli per documentum probandi pro affirmatis habentur.

Iuramentum, 1) actor super libello aut replica libello inserta, statim in eo, si replica non inserta, in articulis elisiuis desert, Reus super exceptionibus peremptoriis, vel in L. C. vel in articulis reprobatorialibus desert, quod iuramentum aduersarius in secunda vel tertia positione acceptare, referre aut defensionem conscientiae eligere debet.

Electa a parte praestatione iuramenti, iudex terminum legalem ad iurandum praefigit, in quo deferens ad iurandum de calumnia, delatus ad praestandum iuramentum principale, comparere debet.

Minores in Saxonia completo anno 18. in propria persona iurant, ante hoc tempus vel tutores de credulitate admittuntur, vel iuramenti praestatio suspenditur vsque dum minor annum 18. superuixerit. Vniuersitates iurant per 3. vel 4. personas a deferente denominatas.

In actione cessa iuramentum delatum non cessionarius sed cedens regulariter praestare debet.

Praestatur iusiurandum in iudicio litis pendentis, praecedente iudicis admonitione de vitando periurio, nec non actuarii praelectione iuramenti.

Si de calumnia iuraturus emanet, iuramentum principale pro praestito habetur, si vero principaliter iuraturus non comparet, deseruisse iuramentum censetur.

Relatio est actus, quo is cui iuramentum delatum est, illud ei qui detulit refert, vt ipse iurare teneatur.

locum habet in iuramento delato, non vero in legalibus.

E

Is

1) Lib. 12. tit. 2. ff. de Iurejur. et tit. 3. seqq. O. P. S. R. tit. 18. 19. 31. 32. 33.

Is, cui relatum est iuramentum, et de calumnia iurare, et principale praestare tenetur iuramentum, neque relatione aut defensione conscientiae vti, liberum ei est.

Defensio conscientiae, vti alia probatio, intra terminum saxonicum perficitur, articulis ad ipsum factum de quo iurandum est, directis, nulla vero reprobatio, nec interrogatoria, nisi generalia admittuntur.

Ei, qui defensionem hanc deseruit, ad iuramentum non datur recursus. Interdum probatio per ocularem inspectionem suscipitur a iudice ex officio aut ad instantiam partis, ad quam pars vtraque, omnesque quorum interest inuitantur.

Actui ipsi interesse debet iudex vel eius delegatus cum actuariis iurato, et causa exigente agrimensores adhibentur.

PROBATIONE ET REPROBATIONE PERACTA SEQUITUR

PUBLICATIO ATTESTATORVM, 2) quae fit a iudice implorato aut ex officio, et est actus, quo partibus attestata communicantur.

DISPUTATIO ATTESTATORVM, est actus, quo probationes vltius ventulantur, et an plene probatum sit, inquiritur.

absoluitur 4 positionibus, Saluatione, Exceptione, Replica, Duplica, quibus singulis tres septimanae definitae sunt.

CONCLUSIO, est causae controuersae ad decisionem iudicis submissio. **INROTULATIO** actorum est actus iudicialis, quo acta praesentibus partibus in ordinem collecta, obsignantur.

TRANSMISSIONEM ACTORVM ad Collegium iuridicum, sequitur

SENTENTIA 3) quae est legitima causae controuersae a iudice facta decisio. est vel

Condemnatoria, Absolutoria, Definitiva, Interlocutoria,

vid. tit. de re iudicata.

Sententia continet praemisso titulo eius ad cuius implorationem respondetur 1) actus ad quos pronunciatum, 2) nomina litigantium, annexa mentione procuratorum per quos comparuerunt, et qualitate an sint actores, rei, leuterantes, appellantes, 3) nomen iudicis sententiantis et formulam receptam, 4) decisionem causae, 5) conclusionem verbis *von Rechtswegen* cum subscriptione collegii sententiam ferentis.

Sententia debet esse conformis libello et iuri, certa vel per se vel per relationem ad aliud, insuper iudex damnorum, impensarum, vsurarum rationem habere debet.

ad sententiae publicationem citatae partes comparere debent ante horam 12. meridianam, alias publicatur in contumaciam.

Publi-

2) O. P. S. R. tit. 29. 3) Lib. 41. tit. 1. ff. de re iud. O. P. S. R. tit. 24.

Antiquarische Bibliothek in der Kröckerstr. 100, 1000 Berlin

INTERDV M IN PROCESSV OCCVRRVNT

INTERVENTIO, quae est actus, quo tertius circa alienam litem ius et interesse suum allegat, eiusque ratio ut habeatur, petit. est vel principalis, qua quis alterum litigantem repellit, accessoria, qua quis tantum iuris sui causa accedit.

potest adhiberi in quacunque parte iudicii, intra terminum saxonicum a tempore scientiae computandum, id quod iurato indicandum, et interesse summariter probandum est.

REASSVMPTIO LITIS est actus, quo successor vniuersalis et particularis processum continuandum suscipit.

SEQVVTVR IVDICIVM

EXECVTIO 6) quae est actus, quo victus victori ad id, in quod condemnatus est, praestandum adigitur.

ea requirit implorationem partis, et concessionem spatii 14. dierum, perficitur tribus modis, et quidem

si factum aliquod vel praestandum vel omittendum in sententia iniunctum, iudex eius praestationem vel omissionem sub certa poena imponit.

si corpus certum petitum, per rei adiudicatae ablationem.

si ad debiti solutionem actum est, praecedente termino ad constituendum liquidum, per executionem actualem.

EXECVTIO in specie sic dicta est actus, quo bona debitoris creditoris satisfactioni destinantur.

peragitur a iudice vno vel altero scabino et actuario praesente, vel in mobilia, immobilia vel nomina.

IMMISSIO est actus, quo creditori res in quam facta est executio, vtenda traditur. est vel

Vera, quae fit per actum realem, e. g. inductionem,

Ficta, quae pro realiter facta habetur.

SVBHASTATIO est actus, quo bona a magistratu publice, adiecta consignatione pertinentiarum et praefixo termino ad subhastationem, vendenda exponuntur, et plus licitanti adiudicantur.

Executio si in nomina actiua peragenda, debitoris debitori solutio interdicitur, et ut iudici executionis soluat, iniungitur.

PROCESSVS criminalis 7) Inquisitorius frequentior hodie est Accusatorio, nam inquisitione generali in delictum et personam peracta, reus absens litteris arrestatoris inuestigatur, vel saluo conductu admittitur, praesens incarceratur, responsione ad articulos facta defensio suscipitur, reus grauatus torturae, tandemque confessus et conuictus promeritae poenae subicitur.

NEXVS

6) Lib. 42. ff. tot. O. P. S. R. tit. 39. 7) Lib. 47. et 48. ff. tot.

NEXVS IVRIS FEVDALIS.

ORIGINEM FEVDORVM deducunt alii ex iure gentium, alii a romanis, alii a germanis et longobardis,

IVS FEVDALE, quo hodie utimur est vel

RECEPTVM a longobardis, a Gerharo Nigro et Oberto de Orto sine ordine quidem conscriptum, et priuata autoritate, vt ad ius non scriptum merito referendum sit,

In germaniam Sec. XV. translatum est, et tanquam consuetudo notoria, probatione opus non habet.

Huc quoque pertinent Constitutiones certorum pontificum. **CONSTITVTVM**, vt ius saxonicum quod est vel commune vel electorale. Ex legum istarum interpretatione et applicatione oritur

IVRISPRVDENTIA FEVDALIS, ad cuius definitionem repetenda sunt supra dicta in connexionione civilis iuris.

In decidendis causis feudalibus respicitur 1) ad litteras inuestiturae, 2) ad speciales loci consuetudines, 3) ad ius feudale saxonicum et commune, 4) ad ius imperii, 5) ad ius longobardicum, in quo si occurrunt pugnantia, sequenda est opinio, reliquis textibus quae conuenit, 6) ad rationem iuris, eaque deficiente, 7) ad ius civile et canonicum.

FEVDVM quasi feodum, *opponitur* allodio, *similitur* vel pro re in feodum concessa, vel pro contractu de illa re facto, vel pro iure acquisito, vbi

DEFINITVR per vtile dominium rei sub fidelitate concessum. Differt in *fidelitate* ab emphyteusi, a bonis censiticis, libellariis, solidorum, precariis et superficie.

DIVIDITVR intuitu *accidentalium qualitatum*, in vetus et nouum, ecclesiasticum et seculari, regale, nobile, ignobile, ligium et non ligium, in curte et extra curtem.

intuitu *naturalium qualitatum* in *perfectum*, vbi omnia naturalia adsunt, quod in dubio praesumitur, *imperfectum*, vbi natura certo modo est mutata, et quidem ratione *acquirentis*, in masculinum et foemininum, *modi acquirendi*, in emtum, pignoratum, recognitum, iniuratum.

obiecti, feudum in pecunia consistens, e. g. *Lehn-Stamm*,
seruitorum, francum, conditionatum, censuale, laudemiale, quater-
 natum, guardia, gastaldiae, aduocatae, aperturae.
successionis, mere hereditarium, et ex pacto et prouidentia, alienabile,
 habitationis, foldatae, de camera, de cauenna.

CONCEDIT feudum **DOMINVS DIRECTVS**, qui habet declarationem vo-
 luntatis, rei dominium, et liberam bonorum dispositionem.

immediate aut mediate, vt in *bonis imperii* per imperatorem, cum vel
 sine consensu statuum, in *bonis ecclesiasticis* per pontificem, episco-
 pos, cum vel sine consensu capituli, in *provincialibus* per principem,
 in *bonis priuatorum* per mandatarium speciali mandato instructum.

ACQVIRVNT feudum **VASALLI**, qui apud Longobardos distingueban-
 tur in Capitaneos, Valuasores maiores, minores, et minimos,

Quilibet vero, cui non interdictum est rerum commercium, ad feudum
 acquirendum admittitur, neque sexus, aetas, vel alia ciuilibus conditio
 attenditur.

Si Vasallus propter aetatem vel aliam rationem rebus suis superesse ne-
 quit, tutor ei datur, de cuius constitutione, officio, dimissione, eadem
 obseruanda, quae supra traduntur, et qui proximus in feudo succes-
 sor est, ille quoque proximus est in tutela.

RES in feudum danda in rerum natura et commercio existere debet; et
 nihil officit, siue sit mobilis siue immobilis, *natura*, vt sylua, feudum,
 molendinum, *lege* vt fructus pendentes, pertinentiae, propria, aliena,
 communis, particularis, vniuersalis, corporalis, incorporalis, vt iu-
 ra vtilitatem praestantia, e. g. actiones, seruitutes, iurisdictio, aliaque
REGALIA vt ius armandiae, viarum publicarum, fluminum, ve luga-
 lium, ripatica, ius cudendae monetae, multarum, *fisci*, angariarum, pa-
 latorum, quo et pertinent argentariae, salinae, venatio, ius colle-
 ctandi.

CONSTITVITVR feudum domini directi consensu

tacito, per praescriptionem, b. f. iusto titulo, tempore legitimo et posses-
 sione non interrupta munitam, quod feudum regulare est, probatio
 inuestiturae hoc casu non exigitur.

expresso, quando praecedente contractu per inuestituram tradit,

INVESTITVRA est solennis feudi traditio, diuiditur in

veram vbi res ipsa

fictam vbi signis rei possessio transfertur, testes vt apud Longobardos
 hodie non requiruntur, sed probatur plerumque per documenta,
non nudam quae ius in re tribuit,

nudam quae ius ad rem tribuit, vt *expectatiua*, quae tamen etiam quali-
 ficata esse potest.

Fit

Fit inuestitura vel pure vel sub conditione, vt de feudo *nondum aperto*, et in *simultanea inuestitura*.

Suscipit inuestituram Dominus ipse aut per procuratorem, et feudum praecise tradere debet.

Accipit inuestituram Vasallus ipse aut per procuratorem, nisi dominus praesentiam illius vrgeat, praeslito *iuramento fidelitatis*, quod velit dominum praestare incolumem, tutum, honestum.

Renouatur inuestitura mutato domino vel vasallo, ab omnibus, qui ius reale in feudo habent, intra annum et diem, sub poena priuationis feudi, nisi iusta concurrat excusatio.

**probatur renouatio per testes et documenta. Pro confirmatio-
ne soluitur laudemium.**

EFFECTVS alii se exerunt feudo promisso, alii feudo tradito.

FEUDO PROMISSO dominus obligatur ad feudum tradendum, et vasallus contra eum agit actione personali, mora admissa tenetur ad interesse, et re aliena tradita ad euictionem, si lis denunciata fuit.

FEUDO TRADITO *Concedens* retinet dominium directum, quod alienare et testamento transferre potest.

***Vasallus* fit dominus utilis, percipit omnes fructus, quos alienare et testamento libere transferre potest, non vero feudum ipsum, neque pretium ex feudo vendito quaesitum, nisi illi, quorum interest consentiant, statuto permissum sit, aut feudum sit mere hereditarium.**

Liberi vero legitime nati, legitimati per matrimonium aut rescriptum cum iure succedendi, sui et emancipati, masculi et ad seruitia habiles succedunt ab intestato, vbi tamen arbitrium domini non est excludendum, hinc et foeminae admittuntur, sed in subsidium.

diuidunt feudum aequaliter, nisi sit indiuiduum, et nepotes iure repraesentationis admittuntur.

Ascendentes et Collaterales in Saxonia non admittuntur, sed deficientibus liberis succedunt simultanee inuestiti.

***Vasallus* omnes contractus alienationem non inuoluentes recte init, qualis est locatio, subfeudatio, quae tamen mortuo subinfeudante expirat, constituit vsum fructum ad dies vitae, non vero donat, vendit, in dotem dat, permutat, in solum dat, oppignorat sine domini consensu.**

***Vasallus obligatur* ad fidem et seruitia praestanda, militaria, pagana, determinata, indeterminata.**

***Succesor* feudum acceptans non quidem obligatur ad aēs alienum praedecessoris soluendum, nisi sit descendens, bene tamen ad onera feudalia, ob quod feudum legitime oppignoratum, ad illius refectio-**

tionem

tionem impensum, residuum pretii ex quo feudum emptum, dotali-
tium constituendum, dotem et alimenta nec non legitimam filiabus
in subsidium praestandam.

EXSPIRAT obligatio vasalli, sublato vel adempto feudo, id quod fit, interitu
rei, consolidatione, praescriptione, morte vasalli sine successore,
tempore elapso, vasalli renunciatione, domini reuocatione ob

FELONIAM, quae est violatio fidei vasalliticae,

committitur, dominum occidendo, vulnerando, iniuriis afficiendo, de
crimine capitali accusando, amicitiam cum inimicis colendo, se-
creta revelando, feudum dolose negando, illicite alienando, dete-
riorando, seruitia omittendo, inuestituram non renouando.

requiritur tamen causae cognitio, et sic feloniam non remissa, redit feu-
dum ad dominum, salvo tamen iure simultaneae inuestitorum.

ACTIONES circa feudum obuinentes sunt

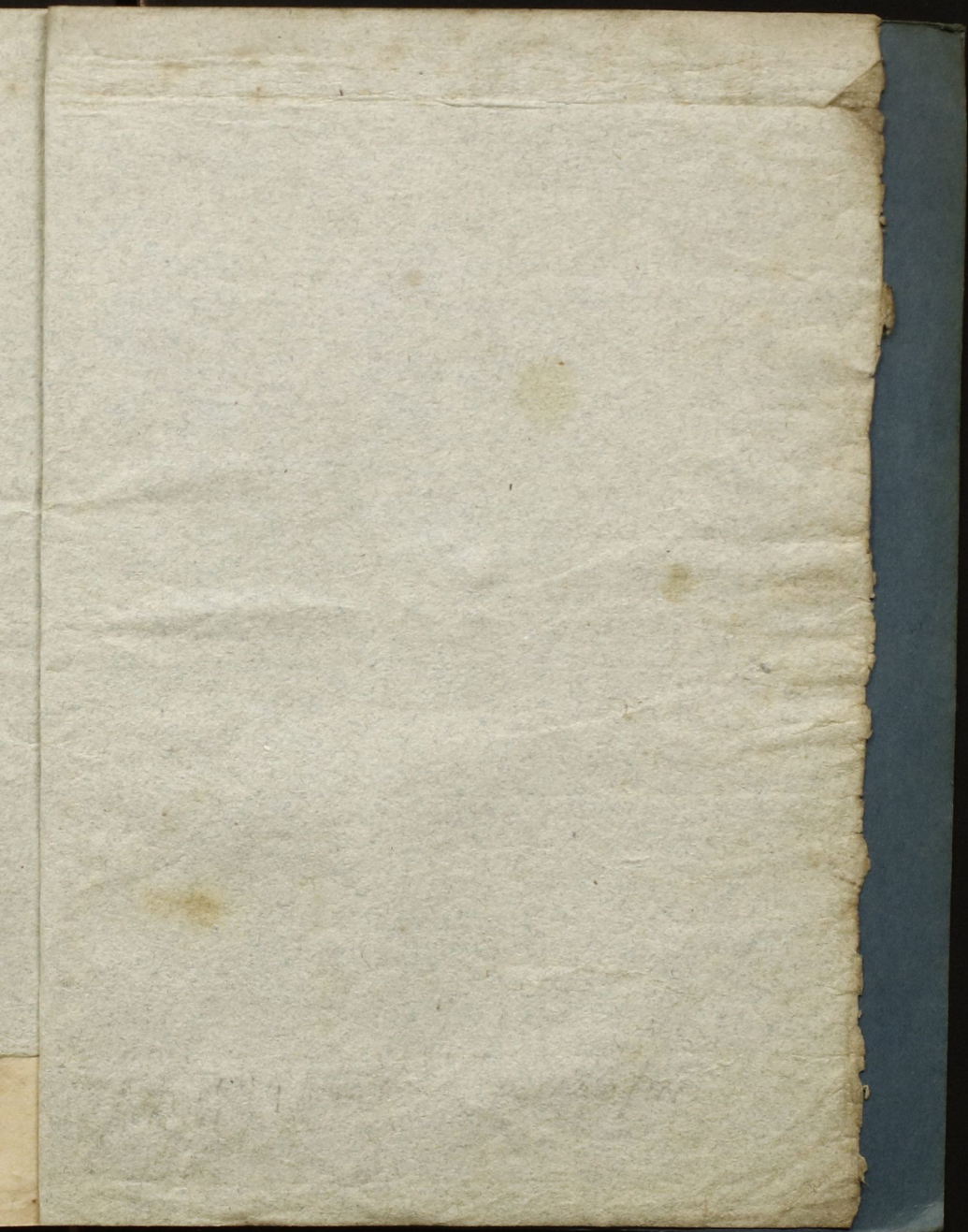
praecipuales, quae dantur domino, si vasallus negauerit se esse va-
sallum,

personales, ex contractu vel pacto competunt	}	<i>domino</i> ad feudum oblatum traden- dum, seruitia praestanda,
		<i>vasallo</i> ad feudum tradendum, in- teresse et euictionem praes- tandam,

reales	}	<i>petitoriae</i> domino ad vindicandum feudum alienatum compe- tunt,
		vasallo rei vindicatio, publiciana, confessoria, nega- toria datur,

possessoriae retinendae et recuperandae possessionis vasallo
competunt.

VD 18

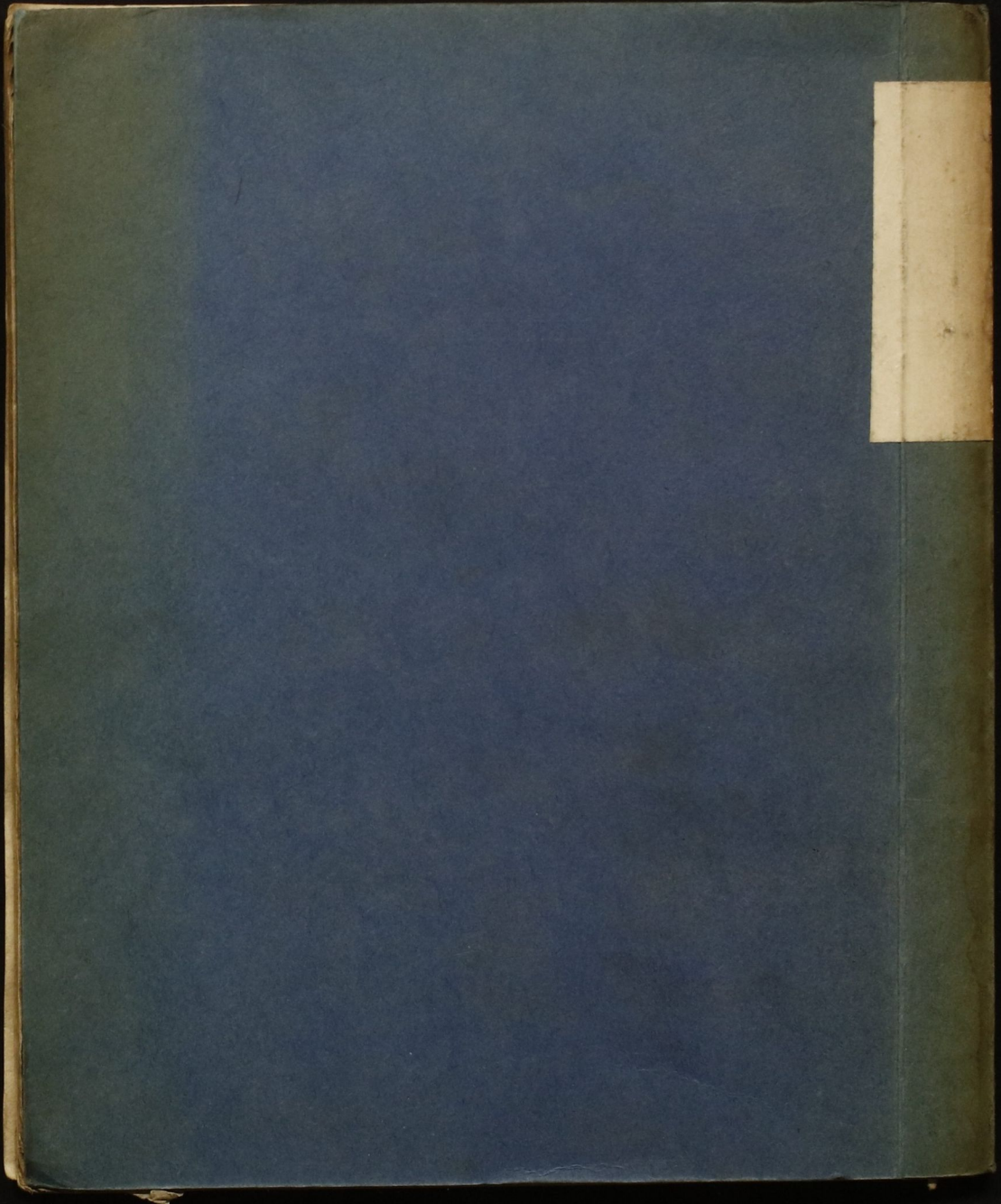
Ka 3368

ULB Halle

007 412 282

3

GII ANDREAE
ACHIMI
NEXIO
PRIVATI
VILIS
ET
DALIS

IN
AUDITORII
NCINNATA

SECUNDA AVCTOR.

IPSI AE
STIANVM LANGENHEMIVM
MDCCXXXIX.

Rein

